

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

|| *navamaḥ sargaḥ* ||

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ navamaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇasya bhavanaṃ puṣpakavimānaṃ sundaranivēśanaṃ
cāvalōkya hanumatā tatra suptānāṃ sahasraśaḥ sundarīnāṃ
samavalōkanam

tasyālayavarīṣṭhasya madhyē vimalamāyatam |
dadarśa bhavanaśrēṣṭhaṃ hanumān mārutātmajaḥ || 5.9.1 ||

ardhayōjanavistīrṇamāyataṃ yōjanaṃ mahat |
bhavanaṃ rākṣasēndrasya bahuprāsādasaṅkulam || 5.9.2 ||

mārgamāṇastu vaidēhīṃ sītāmāyatalōcanām |
sarvataḥ paricakrāma hanūmānarīsūdanaḥ || 5.9.3 ||

uttamaṃ rākṣasāvāsaṃ hanumānavalōkayan |
āsasādātha lakṣmīvān rākṣasēndranivēśanam || 5.9.4 ||

caturviṣāṇairdviradaistriviṣāṇaistathaiva ca |
parikṣiptamasambādhaṃ rakṣyamāṇamudāyudhaiḥ || 5.9.5 ||

rākṣasībhiśca patnībhi rāvaṇasya nivēśanam |
āhṛtābhiśca vikramya rājakanyābhirāvṛtam || 5.9.6 ||

tannakramakarākīrṇaṃ timiṅgilajhaṣākulam |
vāyuvēgasamādhūtaṃ pannagairiva sāgaram || 5.9.7 ||

yā hi vaiśravaṇē lakṣmīryā candrē harivāhanē |
sā rāvaṇagrḥhē ramyā nityamēvānapāyinī || 5.9.8 ||

yā ca rājñaḥ kubērasya yamasya varuṇasya ca |
tādṛśī tadviśiṣṭā vā ṛddhī rakṣōgṛhēṣviha || 5.9.9 ||

tasya harṃyasya madhyasthavēśma cānyat sunirmitam |
bahuniryūhasaṃyuktaṃ dadarśa pavanātmajaḥ || 5.9.10 ||

brahmaṇō'rthē kṛtaṃ divyaṃ divi yad viśvakarmaṇā |
vimānaṃ puṣpakaṃ nāma sarvaratnavibhūṣitam || 5.9.11 ||

parēṇa tapasā lēbhē yat kubēraḥ pitāmahāt |
kubēramōjasā jītvā lēbhē tad rākṣasēsvaraḥ || 5.9.12 ||

ihāṃṛgasamāyuktaiḥ kārtasvarahiraṇmayaiḥ |
sukṛtairācītaṃ stambhaiḥ pradīptamiva ca śriyā || 5.9.13 ||

mērumandarasaṅkāśairullikhadbhirivāmbaram |
kūṭāgāraiḥ śubhāgāraiḥ sarvataḥ samalaṅkṛtam || 5.9.14 ||

jvalanārkapratikāśaiḥ sukṛtaṃ viśvakarmaṇā |
hēmasōpānayuktaṃ ca cārupravaravēdikam || 5.9.15 ||

jālavātāyanairyuktaṃ kāñcanaiḥ sphāṭikairapi |
indranīlamahānīlamanīpravaravēdikam || 5.9.16 ||

vidrumēṇa vicitrēṇa maṇibhiśca mahādhanaiḥ |
nistulābhiśca muktābhistalēnābhivirājitam || 5.9.17 ||

candanēna ca raktēna tapanīyanibhēna ca |
supuṇyagandhinā yuktamādityataruṇōpamam || 5.9.18 ||

kūṭāgārairvarākārai -
rvividhaiḥ samalaṅkṛtam |

vimānaṃ puṣpakaṃ divya -
 mārurōha mahākapiḥ |
 tatrasthaḥ sarvathō gandhaṃ
 pānabhakṣyānnasambhavam || 5.9.19 ||

divyaṃ sammūrcchitaṃ jighran
 rūpavantamivānilam |
 sa gandhasthaṃ mahāsattvaṃ
 bandhurbandhumivōttamam || 5.9.20 ||

ita ēhītyuvācēva tatra yatra sa rāvaṇaḥ |
 tatastāṃ prasthitaḥ sālāṃ dadarśa mahatīm śivām || 5.9.21 ||

rāvaṇasya mahākāntāṃ kāntāmiva varastriyam |
 maṇisōpānavikṛtāṃ hēmajālavirājitām || 5.9.22 ||

sphāṭikairāvṛtatalāṃ dantāntaritarūpikām |
 muktāvajrapravālaisca rūpyacāmīkarairapi || 5.9.23 ||

vibhūṣitāṃ maṇistambhaiḥ subahustambhabhūṣitām |
 samairṛjubhiratyuccaiḥ samantāt suvibhūṣitaiḥ || 5.9.24 ||

stambhaiḥ pakṣairivātyuccairdivaṃ samprasthitāmiva |
 mahatyā kuthayā”stīrṇāṃ pṛthivīlakṣaṇāṅkayā || 5.9.25 ||

pṛthivīmiva vistīrṇāṃ sarāṣṭragṛhaśālinīm |
 nāditāṃ mattavihagairdivyagandhādhivāsītām || 5.9.26 ||

parārdhyāstaraṇōpētāṃ rakṣō’dhipaniṣēvitām |
 dhūmrāmagurudhūpēna vimalāṃ haṃsapāṇḍurām || 5.9.27 ||

patrapuṣpōpahārēṇa kalmāṣīmiva suprabhām |
manasō mōdajanānīm varṇasyāpi prasādhinīm || 5.9.28 ||

tām śōkanāśinīm divyām śriyaḥ sañjanānīmiva |
indriyāñindriyārthaistu pañca pañcabhiruttamaiḥ || 5.9.29 ||

tarpayāmāsa mātēva tadā rāvaṇapālītā |
svargō'yaṃ dēvalōkō'yamindrasyāpi purī bhavēt |
siddhirvēyaṃ parā hi syādityamanyata mārutiḥ || 5.9.30 ||

pradhyāyata ivāpaśyat pradīpāṃstatra kāñcanān |
dhūrtāniva mahādhūrtairdēvanēna parājitān || 5.9.31 ||

dīpānāṃ ca prakāśēna tējasā rāvaṇasya ca |
arcirbhirbhūṣaṇānāṃ ca pradīptētyabhyamanyata || 5.9.32 ||

tatō'paśyat kuthāsīnaṃ nānāvarṇāambarasrajam |
sahasraṃ varanārīṇāṃ nānāvēṣavibhūṣitam || 5.9.33 ||

parivṛttē'rdharātrē tu pānanidrāvaśaṃ gatam |
krīḍitvōparataṃ rātrau prasuptaṃ balavat tadā || 5.9.34 ||

tat prasuptaṃ virurucē niḥśabdāntarabhūṣitam |
niḥśabdahaṃsabhramaraṃ yathā padmavanaṃ mahat || 5.9.35 ||

tāsāṃ saṃvṛtadāntāni mīlitākṣīṇi mārutiḥ |
apaśyat padmagandhīni vadanāni suyōṣitām || 5.9.36 ||

prabuddhānīva padmāni tāsāṃ bhūtvā kṣapākṣayē |
punaḥ saṃvṛtapatrāṇi rātrāviva babhustadā || 5.9.37 ||

imāni mukhapadmāni niyataṃ mattaṣaṭpadāḥ |

ambujānīva phullāni prārthayanti punaḥ punaḥ || 5.9.38 ||

iti vāmanyata śrīmānupapattyā mahākapiḥ |
mēnē hi guṇatastāni samāni salilōdbhavaiḥ || 5.9.39 ||

sā tasya śuśubhē śālā tābhiḥ strībhirvirājitā |
śaradīva prasannā dyaustārābhirabhisōbhitā || 5.9.40 ||

sa ca tābhiḥ parivṛtaḥ śuśubhē rākṣasādhipaḥ |
yathā hyuḍupatiḥ śrīmāmstārābhiriva samvṛtaḥ || 5.9.41 ||

yāścyavantē'mbarāt tārāḥ puṇyasēśasamāvṛtāḥ |
imāstāḥ saṅgatāḥ kṛtsnā iti mēnē haristadā || 5.9.42 ||

tārāṇāmiva suvyaktaṃ mahatīnāṃ śubhārciṣām |
prabhāvarṇaprasādāśca virējustatra yōṣitām || 5.9.43 ||

vyāvṛttakacapīnasrakprakīrṇavarabhūṣaṇāḥ |
pānavyāyāmakālēṣu nidrōpahatacētasāḥ || 5.9.44 ||

vyāvṛttatilakāḥ kāścit kāścidudbhrāntanūpurāḥ |
pārśvē galitahārāśca kāścit paramayōṣitaḥ || 5.9.45 ||

muktāhāravṛtāścānyāḥ kāścit prasrastavāsasaḥ |
vyāviddharaśanādāmāḥ kiśōrya iva vāhitāḥ || 5.9.46 ||

akuṇḍaladharāścānyā vicchinnamṛditaśrajaḥ |
gajēndramṛditāḥ phullā latā iva mahāvanē || 5.9.47 ||

candrāmśukiraṇābhāśca hārāḥ kāsāñcidudgatāḥ |
haṃsā iva babhuḥ suptāḥ stanamadhyēṣu yōṣitām || 5.9.48 ||

aparāsāṃ ca vaidūryāḥ kādambā iva pakṣiṇaḥ |
hēmasūtrāṇi cānyāsāṃ cakravākā ivābhavan || 5.9.49 ||

haṃsakāraṇḍavōpētāścakravākōpaśōbhitāḥ |
āpagā iva tā rējurjaghanaiḥ pulinairiva || 5.9.50 ||

kiṅkiṇijālasaṅkāśāstā hēmavipulāmbujāḥ |
bhāvagrāhā yaśastīrāḥ suptā nadya ivābabhuḥ || 5.9.51 ||

mṛduṣvaṅgēṣu kāsāñcit kucāgrēṣu ca samsthitāḥ |
babhūvurbhūṣaṇānīva śubhā bhūṣaṇarājayaḥ || 5.9.52 ||

aṃśukāntāśca kāsāñcinmukhamārutakampitāḥ |
uparyupari vaktrāṇaṃ vyādhūyantē punaḥ punaḥ || 5.9.53 ||

tāḥ patākā ivōddhūtāḥ patnīnāṃ ruciraprabhāḥ |
nānāvarṇasuvanṇānāṃ vaktramūlēṣu rējirē || 5.9.54 ||

vavalguścātra kāsāñcit kuṇḍalāni śubhārciṣāṃ |
mukhamārutasaṅkampaairmandaṃ mandaṃ ca yōṣitām || 5.9.55 ||

śarkarāsavagandhaḥ sa prakṛtyā surabhiḥ sukhaḥ |
tāsāṃ vadananiḥśvāsaḥ siṣēvē rāvaṇaṃ tadā || 5.9.56 ||

rāvaṇānanaśaṅkāśca kāścid rāvaṇayōṣitāḥ |
mukhāni ca sapatnīnāmupājighran punaḥ punaḥ || 5.9.57 ||

atyartham saktamanasō rāvaṇē tā varastriyaḥ |
asvatantrāḥ sapatnīnāṃ priyamēvācaramstadā || 5.9.58 ||

bāhūnupanidhāyānyāḥ pārihāryavibhūṣitān |
aṃśukāni ca ramyāṇi pramadāstatra śiśyirē || 5.9.59 ||

anyā vakṣasi cānyasyāstasyāḥ kācit punarbhujam |
aparā tvaṅkamanyasyāstasyāścāpyaparā kucau || 5.9.60 ||

ūrupārśvakaṭīpṛṣṭhamanyōnyasya samāśritāḥ |
parasparaniviṣṭāṅgyō madasnēhavaśānugāḥ || 5.9.61 ||

anyōnyasyāṅgasamsparsāt prīyamāṇāḥ sumadhyamāḥ |
ēkīkṛtabhujāḥ sarvāḥ suṣupustatra yōṣitaḥ || 5.9.62 ||

anyōnyabhujasūtrēṇa strīmālā grathitā hi sā |
mālēva grathitā sūtrē śuśubhē mattaṣaṭpadā || 5.9.63 ||

latānāṃ mādhavē māsi phullānāṃ vāyusēvanāt |
anyōnyamālāgrathitaṃ saṃsaktakusumōccayam || 5.9.64 ||

prativēṣṭitasuskandhamanyōnyabhramarākulam |
āsīd vanamivōddhūtaṃ strīvanam rāvaṇasya tat || 5.9.65 ||

ucitēṣvapi suvyaktaṃ na tāsāṃ yōṣitāṃ tadā |
vivēkaḥ śakya ādhātuṃ bhūṣaṇāṅgāmbarasrajām || 5.9.66 ||

rāvaṇē sukhasaṃviṣṭē tāḥ striyō vividhaprabhāḥ |
jvalantaḥ kāñcanā dīpāḥ praikṣantō nimiṣā iva || 5.9.67 ||

rājarṣivipradaityānāṃ gandharvāṇāṃ ca yōṣitaḥ |
rakṣasāṃ cābhavan kanyāstasya kāmavaśāṅgatāḥ || 5.9.68 ||

yuddhakāmēna tāḥ sarvā rāvaṇēna hṛtāḥ striyaḥ |
samadā madanēnaiva mōhitāḥ kāścidāgatāḥ || 5.9.69 ||

na tatra kāścit pramadāḥ prasahya
vīryōpapaṇṇēva guṇēna labdhāḥ |

na cānyakāmāpi na cānyapūrvā
vinā varārham janakātmajam tām || 5.9.70 ||

na cākulīnā na ca hīnarūpā
nādakṣiṇā nānupacārayuktā |
bhāryābhavat tasya na hīnasattvā
na cāpi kāntasya na kāmanīyā || 5.9.71 ||

babhūva buddhistu harīśvarasya
yadīdṛśī rāghavadharmapatnī |
imā mahārākṣasarājabhāryāḥ
sujātamasyēti hi sādhubuddhēḥ || 5.9.72 ||

punaśca sō'cintayadāttarūpō
dhruvam viśiṣṭā guṇatō hi sītā |
athāyamasyām kṛtavān mahātmā
laṅkēśvaraḥ kaṣṭamanāryakarma || 5.9.73 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmīkiyē ādikāvye sundarakāṇḍe navamaḥ
sargaḥ ||